

В.І. ЦУП, М.С. ВЛАСЮК, І.М. СКАЛЮК

**ЗАВДАННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ
НОВОЇ ПОРОДИ КОНЕЙ В УКРАЇНІ**

Розвиток різних форм господарювання на селі спонукав необхідність зменшення енергетичних затрат на виробництво, зумовив пошук раціональних, екологічно чистих енергоносіїв. Як наслідок, значно зростає потреба у використанні коней як живої тяглової сили.

Особливо актуальним це питання є для західних областей України. Висока щільність населення (більше 100 чол. на 1 кв. км), а також особливості природно-кліматичних умов в окремих місцевостях регіону, обумовлюють функціонування значної кількості дрібних присадибних господарств з площею землекористування до 2 га, фермерських — до 15 га. Тут кінь був і залишається невід'ємною частиною сільського життя і побуту. Про це свідчить підвищення попиту на коней у населення. Якщо у 1990 р. співвідношення між кількістю коней у сільськогосподарських підприємствах і приватному секторі становило 3 : 1, то у 2000 р. — 1 : 1,7. Нині у західних областях нараховується 312 тис. голів коней, або 42 відсотки до наявних в Україні. У регіоні нині відчутною стає потреба в конях як в кількісному відношенні, так і в якісному. Однак внаслідок систематичної недогодівлі коней, відсутності елементарного зоотехнічного обліку та належних умов утримання і експлуатації, якісний склад наявного поголів'я не може задовольнити зростаючих до нього вимог. У переважній більшості місцеві коні є малосильними і дрібними. Жива маса їх коливається в межах 350—450 кг.

Сьогодні селу потрібний універсальний запряжний кінь: сильний, витривалий з відповідною жвавістю, невибагливий,

© В.І. Цуп, М.С. Власюк, І.М. Скалюк, 2001

- здатний для використання на різних сільськогосподарських роботах і в побуті.

Потребу в швидкому нарощуванні кількості таких коней неможливо покрити шляхом масового завозу в регіон породистих коней заводських порід. Це є проблемним, враховуючи недостатню кількість їх і досить вузьку спеціалізацію.

Найраціональнішим у даній ситуації є масове поліпшення наявного поголів'я. У регіоні є 208 тис. голів помісних коней, одержаних від використання жеребців новоолександрівської вагОВОЗНОЇ, орловської рисистої та української верхової порід. Сформований масив поліпшених коней строкатий як у генотипному відношенні, так і за господарсько-корисними ознаками. Необхідним є налагодження цілеспрямованої роботи з ним по єдиному селекційному плану для консолідації якісних показників помісей у напрямку універсальності їхнього використання.

Співробітниками інституту розроблена програма перетворення помісного масиву коней західного регіону в українську запряжну породу шляхом відтворного схрещування. Схема виведення породи передбачає використання на кобилах напівкровних за новоолександрівською вагОВОЗНОЇ, орловською рисистою і українською верховою жеребців торійської та латвійської породи з доведенням долі крові обох порід у кінцевих генотипах до 50—75 відсотків та послідуЮЧИМ розведенням поголів'я бажаного типу "у собі".

Мета роботи полягає у створенні в західному регіоні породи коней живою масою 500—580 кг з вираженими запряжними формами, масивним тулубом і міцною конституцією, придатної для виконання широкого діапазону сільськогосподарських робіт.

На даний час проведено комплексне експедиційне обстеження поголів'я коней у 47 господарствах восьми областей регіону. Вивчаються господарсько-корисні ознаки коней планових генотипів та уточнюються стандарти росту і розвитку коней нової породи. Робота по створенню породи ведеться в базових господарствах західного регіону.

Тернопільський інститут АПВ